

Vergaderjaar 2013–2014

21 501-33

Raad voor Vervoer, Telecommunicatie en Energie

33 858

**EU-voorstellen: Kader klimaat en energie 2030
COM (2014) 15, 20 en 21**

Nr. 470

BRIEF VAN DE MINISTER VAN ECONOMISCHE ZAKEN

Aan de Voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal

Den Haag, 21 maart 2014

Bijgaand stuur ik u het verslag van de Energieraad van 4 maart 2014. Ik heb deze Energieraad persoonlijk bijgewoond.

De Raad hield een beleidsdebat over de Commissiemededeling energieprijzen en -kosten in Europa. De lidstaten wezen met name op het belang van een goed werkende interne energiemarkt. Extra inspanningen zijn nodig in het bijzonder op het niveau van de retailmarkt en energie-infrastructuur. Ten slotte benadrukten de lidstaten het creëren van een gelijk speelveld op de wereldmarkt om de concurrentiekracht van de Europese industrie te versterken en het toenemende prijsverschil met derde landen te mitigeren.

De Raad hield tevens een beleidsdebat over de Commissiemededeling klimaat- en energiebeleid 2030. De lidstaten wezen met name op het belang van een goede balans tussen een duurzaam, betaalbaar en zeker energieaanbod in het toekomstige klimaat- en energiebeleid. Daarnaast steunden de lidstaten de Commissie in het bereiken van de toekomstige klimaat- en energiedoelen op de meest kosteneffectieve manier en met aandacht voor de Europese concurrentiekracht.

Onder het punt diversen informeerde de Europese Commissie de Raad over de situatie in de Oekraïne. Daarnaast gaf het Griekse voorzitterschap aan meer tijd nodig te hebben om uit de impasse te geraken die ontstaan is tijdens de Energieraad van 12 december ten aanzien van het voorstel voor een richtlijn tot wijziging van de richtlijn brandstofkwaliteit en de richtlijn hernieuwbare energie (biobrandstoffen).

De eerstvolgende (informele) Energieraad vindt plaats op 15 en 16 mei in Griekenland.

De Minister van Economische Zaken,
H.G.J. Kamp

Energieprijzen en -kosten in Europa

De Raad wisselde van gedachten over energieprijzen en -kosten in Europa op basis van de Commissiemededeling die op 22 januari jl. is uitgekomen (Kamerstuk 33 858, nr. 3). Tijdens de Energieraad van 13 juni zullen hierover raadsconclusies worden aangenomen. De Europese Raad van 20 en 21 maart zal mogelijk ook spreken over energieprijzen, de interne energiemarkt en concurrentiekracht.

Commissaris Oettinger presenteerde de mededeling en gaf aan dat een daling van de energieprijzverschillen vis-à-vis derde landen een voorwaarde is voor het behoud van industrie in de EU. Volgens de commissaris kunnen een aantal zaken daaraan bijdragen, zoals nieuwe energiebronnen en -infrastructuur, het ontkoppelen van gas- en olieprijs, meer opslag en LNG en het voltooiën van de interne energiemarkt. De Commissie geeft in haar mededeling aan dat in veel lidstaten de hoogte van de energieprijs wordt bepaald door een combinatie van prijsregulering door overheden, stijgende nettarieven en nationale belastingen en heffingen. Derhalve is met name op het niveau van de retailmarkten meer marktwerking nodig. De commissaris gaf aan dat een interne markt voor hernieuwbare energie met 28 verschillende steunregimes niet gaat werken. Meer coördinatie is nodig en ook overstimulering moet worden voorkomen door een beter ontwerp van subsidiemechanismen. Daarnaast wees commissaris Oettinger op het belang van energie-efficiëntie. In het najaar komt de Commissie met een evaluatie van de richtlijn energie-efficiëntie. De energie-intensieve industrie heeft volgens de Commissie al grote slagen gemaakt, maar met name in de gebouwde omgeving ziet de Commissie nog veel besparingspotentieel. Ten slotte gaf de Commissie aan in september met een nadere analyse over de samenstelling van energiekosten (o.a. aandeel subsidies, transportkosten, kosten opslag, verzekeringen, milieuheffingen) te komen.

Vrijwel alle lidstaten beaamden dat stijgende energieprijzen een bron van zorg zijn, ze tasten de koopkracht van de burger aan en verhogen de lasten van bedrijven waardoor de concurrentiekracht verslechtert. Meerdere lidstaten wezen erop dat verschillen in retailprijzen tussen lidstaten vele oorzaken kunnen hebben, waaronder lidstaatspecifieke redenen zoals bevolkingsdichtheid, belastingdruk en investeringsbehoefte in infrastructuur. Veel lidstaten deelden de visie van de Commissie dat voltooiing van de interne energiemarkt prioriteit heeft, met name waar het gaat om de retailmarkt, en ondersteunden de wens om te komen tot kosteneffectieve en beter gecoördineerde stimuleringsregimes voor hernieuwbare energie. Wel gaf een aantal lidstaten daarbij aan dat de herziene staatssteunrichtsnoeren straks voldoende flexibiliteit moeten bieden om een eigen hernieuwbaar energiebeleid te voeren of om een capaciteitsmechanisme in te voeren. Lidstaten waren het erover eens dat daarbij een minimale verstoring van de interne energiemarkt het uitgangspunt moet zijn. Ook was een aantal lidstaten van mening dat niet alle beoogde maatregelen van de Commissie toepasbaar zijn in alle lidstaten, bijvoorbeeld als het gaat om het afschaffen van gereguleerde prijzen waarmee kwetsbare consumenten worden beschermd. Ten slotte wees een aantal lidstaten specifiek op het belang van een snelle uitbreiding van interconnecties. Een enkele lidstaat pleitte zelfs voor een specifiek interconnectiedoel.

Nederland gaf aan de aanbevelingen van de Commissie te steunen en bracht samen met Denemarken en Finland drie boodschappen naar voren. Ten eerste, versnippering van beleid moet worden voorkomen want dit

gaat ten koste van de Europese concurrentiekracht. Ten tweede, betere coördinatie van steunregelingen voor hernieuwbare energie binnen Europa is nodig om verdere negatieve grensoverschrijdende effecten op korte termijn te voorkomen. Hernieuwbare energie moet uiteindelijk integraal onderdeel worden van de energiemarkt, zodat gebruikers geconfronteerd worden met reële prijzen van energie. Ten derde, vraagstukken omtrent leveringszekerheid moeten regionaal worden opgelost. Voorkomen moet worden dat nationale oplossingen in de vorm van capaciteitsmechanismen de werking van de interne markt verstoren.

Het Griekse voorzitterschap concludeerde dat er brede steun bestond voor de analyse en aanbevelingen van de Commissie. Het Voorzitterschap gaf aan dat vrijwel alle lidstaten het belang van een goed werkende interne energiemarkt steunden met betaalbare prijzen, betere regionale samenwerking en aandacht voor grensoverschrijdende energie-infrastructuur. Daarnaast gaf het Voorzitterschap aan dat het verminderen van de energieconsumptie, energie-efficiëntie en het waarborgen van een gelijk speelveld onverminderd belangrijk blijven.

Klimaat- en energiebeleid 2030

De Raad wisselde van gedachten over het klimaat- en energiebeleid voor 2030 op basis van de Commissiemededeling die op 22 januari jl. is uitgekomen (Kamerstuk 33 858, nr. 2). De Europese Raad van 20 en 21 maart zal conclusies aannemen over dit onderwerp.

Commissaris Oettinger presenteerde kort de mededeling met daarin een bindend CO₂-reductiedoel van 40% in combinatie met een goed functionerend ETS en een bindend aandeel hernieuwbare energie van 27% voor de EU als geheel in combinatie met een nieuw in te stellen governance structuur waaronder nationale energieplannen moeten worden opgesteld. De Commissaris beklemtoonde dat een bindend CO₂-reductiedoel van 40% een ambitieus doel is, we moeten in 10 jaar net zoveel reduceren als in de voorgaande 30 jaar en het laaghangende fruit is weg. Daarnaast stipte de commissaris kort de voorstellen om het ETS te hervormen aan met als doel stabielere en hogere prijzen. De Commissie gaf aan in haar mededeling geen voorstel voor bindende doelen voor energie-efficiëntie te doen en gaf aan in het najaar met een evaluatie te komen over de voortgang in het behalen van het Europese energie-efficiëntiedoel van 20% in 2020.

Dertien lidstaten, waaronder Nederland, wilden snelle besluitvorming over een CO₂-doel van minimaal 40%, bij voorkeur op de Europese Raad van 20 en 21 maart, om de industrie snel duidelijkheid te kunnen geven. Dit draagt bij aan het verbeteren van het investeringsklimaat. Nederland, en ook een aantal andere lidstaten, heeft aangegeven dat de Europese Raad de hoofdlijnen van het klimaat- en energiepakket moet vastleggen: 40% CO₂-reductie, 27% aandeel hernieuwbare energie voor de EU als geheel, rekening houdend met leveringszekerheid en concurrentievermogen. Met name de Oost-Europese lidstaten wilden pas definitieve doelen vastleggen als er een mondiaal akkoord ligt en als meer duidelijkheid bestaat over hoe de lasten van de klimaatambities worden verdeeld. Deze landen vrezen dat een Europese *Alleingang* de Europese industrie nog meer op een achterstand zal zetten ten opzichte van de landen die geen extra klimaatbeleid voeren. Een meerderheid van de lidstaten maakte kritische kanttekeningen bij het voorgestelde governance systeem en gaf aan geen aanpassing te wensen van de bevoegdheidsverdeling tussen de EU en de lidstaten. Onder het nieuw in te stellen governance systeem zouden lidstaten nationale energieplannen moeten opstellen waarin naast hernieuwbare energie, bijvoorbeeld ook moet

worden gerapporteerd over andere belangrijke beleidskeuzen ten aanzien van de na te streven energiemix. Goedkeuring door de Commissie van deze plannen is in het kader van de huidige bevoegdheidsverdeling ongewenst. De lidstaten vroegen om een verduidelijking van de juridische consequenties van de governance structuur. Ten slotte wezen veel lidstaten op het belang van meer energie-infrastructuur om de hernieuwbare energieproductie te kunnen transporteren.

Nederland heeft aangegeven dat de Europese Raad de hoofdlijnen van het pakket moet vastleggen: 40% CO₂-reductie, 27% aandeel hernieuwbare energie voor de EU als geheel, rekening houdend met leveringszekerheid en concurrentievermogen. Een CO₂-reductiepercentage van 40% ziet Nederland wel als minimale uitkomst van de onderhandelingen binnen de EU. Daarnaast gaf Nederland aan dat een doel voor hernieuwbare energie de werking van het ETS niet mag verstoren en dat het governance systeem voor hernieuwbare energie geen afbreuk mag doen aan de bevoegdheidsverdeling tussen de EU en de lidstaten en niet alsnog mag leiden tot een bindend nationaal doel voor hernieuwbare energie als blijkt dat het EU-doel niet gehaald wordt.

Het Griekse voorzitterschap concludeerde dat er een verdeeld beeld bestaat met aan de ene kant lidstaten die snelle besluitvorming willen, en aan de andere kant lidstaten die pas definitieve doelen willen vastleggen als er een mondiaal akkoord is. Het voorzitterschap gaf aan dat lidstaten met name wezen op het belang van een goede balans tussen een duurzaam, betaalbaar en zeker energieaanbod in het toekomstige klimaat- en energiebeleid. Daarnaast gaf het voorzitterschap aan dat de lidstaten een kosteneffectieve aanpak met aandacht voor de Europese concurrentiekracht steunden. Het voorzitterschap gaf aan dat flexibiliteit belangrijk is om lidstaten in staat te stellen om de transitie naar een low carbon economie vorm te geven volgens nationale omstandigheden, de eigen keuze voor een energiemix en energievoorzieningszekerheid. Ten slotte concludeerde het voorzitterschap dat de juridische consequenties van het nieuwe governance systeem nader moeten worden onderzocht.

Diversen – Oekraïne

Onder het punt diversen informeerde commissaris Oettinger de Raad over de situatie in de Oekraïne. Commissaris Oettinger wees op de betalingsachterstanden van de Oekraïne aan Rusland (Gazprom) in combinatie met de situatie op de Krim. De Oekraïne is een belangrijk transitland voor Russisch gas naar de EU met 14% van de EU gasimport. Volgens de commissaris is er vooralsnog geen indicatie dat op korte termijn de gastoevoer vanuit de Oekraïne zal wegvallen.